

“YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARINI DESTEKLİYORUZ”

Son 20 yılda 300'e yakın yenilenebilir enerji santraline destek veren **TSKB**, 2020'de toplamda 700 megavat büyüklüğünde yenilenebilir enerji projesinin finansmanında rol aldı. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanında projelerini çeşitlendirmeye devam ettiklerini söyleyen **TSKB** Genel Müdür Yardımcısı Hasan Hepkaya, “Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerine sağladığımız finansmanla yıllık 14 milyon ton karbon salınımı azaltımına katkı sağlıyoruz” diyor.

Tüm dünyada iklim değişikliği ve hava kirliliği gibi çevreyi ve insan sağlığını etkileyen faktörler, çevre dostu olmayan konvansiyonel termik elektrik santrallerin yerini çevre dostu yenilenebilir enerji santrallere bırakması gerekliliğini ön plana çıkarıyor. Gelecek 30 yıl içinde petrol ve türevlerine olan talebin azalacağı öngörülüyor.

Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında uluslararası kalkınma finansmanı kurumlarıyla gerçekleştirdikleri iş birlikleriyle çevresel sürdürülebilirlik alanında öncü kurum olmaya devam eden **TSKB**, kredi sağladığı her projeyi ülke kalkınmasına ve küresel sürdürülebilirliğe önemli bir katkı olarak görüyor.

Önümüzdeki dönemde de çevresel sürdürülebilirlik temalı finansman sağlamaya devam edeceklerini belirten **TSKB** Genel Müdür Yardımcısı Hasan Hepkaya, “İnsanlığın en büyük tehdidi haline gelen iklim değişikliği bağlamında düşük karbon ekonomisine geçişin hızlanması gerekliliğini benimsiyor, bu yönde adımlarımızı atarak düşük karbon prensipleriyle bankacılık faaliyetlerimizi sürdürmeye devam ediyoruz” diyor.

TSKB Genel Müdür Yardımcısı Hasan Hepkaya ile **TSKB**'nin enerji alanındaki faaliyetlerini konuştuk:

Enerji sektöründe çevre dostu yatırımların önemini paylaşıyor musunuz?

Yenilenebilir enerjinin, özellikle rüzgarla güneşe dayalı elektrik

santrallerinden üretilen elektrik enerjisinin toplam enerji arzındaki payı giderek artıyor. Bu durumun arkasında yatan başlıca etkenler söz konusu santrallerin çevre dostu olması, üretim miktarlarındaki öngörülebilirliğin yüksek olması ve maliyetlerindeki düşüş eğilimiyle yeni teknolojiler sayesinde bu tip santrallerin elektrik şebekesine uyumunun artması olarak biliniyor.

Sisteme elektrik sağlamakta süreklilik göstermeleri sebebiyle baz yük santralleri olarak kullanılan konvansiyonel termik santrallerin yoğun su kullanımı, zararlı gaz emisyonları ve çalışan sağlığı üzerinde yarattığı riskler, bu santrallerin günümüzde daha çok sorgulanmasını beraberinde getiriyor. Çevre dostu olan rüzgar ve

güneş santralleri elektrik sistemine mevsimsel şartlara bağlı olarak ve hatta gece-gündüz dönüşümünden etkilenecek elektrik sağlayabiliyor. Bu durum, üretimde kesintili olma sorununu ortaya çıkarıyor. Mevsimsel açıdan hidroelektrik santrallerde, özellikle regülatör tipi olanlarda benzer bir kısıtlılık olabiliyor. Jeotermal santrallerde böyle bir durum söz konusu değil, biyokütle-biyogaz enerjisi santrallerinde ise hammadde temininde sorun olmadığı sürece tam zamanlı üretim yapılabilir. Son yıllarda üzerinde yoğun çalışmalar yürütülen depolama ve batarya teknolojileriyle yenilenebilir santrallerde üretilen elektriğin depolanması ve sisteme düzenli besleme yapılabilmesi imkanı sayesinde günümüzde baz yükü temsil eden konvansiyonel termik santrallerden yenilenebilir santrallere geçişi daha da hızlanacaktır.

Türkiye'de güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi alanında yatırımlar ne kadar arttı?

2011 yılında ivme kazanan YEKDEM sayesinde yenilenebilir enerji santrallerinin toplam kurulu gücünde kayda değer bir artış görüldü. 2015 yılında Türkiye'nin toplam kurulu gücü 73 bin 147 megavat iken 2020 yılı kasım itibarıyla 94 bin 801 megavata

yükseldi. 2015 yılında yenilenebilir enerji santrallerinin kurulu gücünün Türkiye toplam kurulu gücündeki payı yüzde 43'ken YEKDEM'le sağlanan teşviklerin de etkisiyle birlikte 2020 yılı kasım ayı sonunda yüzde 51,2 seviyesine yükseldi. 2015 yılında 4 bin 498 megavat olan rüzgar enerjisi santrallerinin (RES) kurulu gücü, 2020 yılı Kasım ayı itibarıyla 8 bin 507 megavat olarak gerçekleşti. 2015 yılı sonundan 2020 yılı Eylül sonuna kadar yenilenebilir enerji kaynaklarının 16 bin 901 megavatlık kurulu güç artışında yüzde 24'lük pay RES'lerin oldu.

Güneş enerjisi santrallerinde ise durum biraz daha farklı görünüyor. Burada lisanslı santrallerin toplam kurulu güce oranı çok düşük olmasına rağmen lisanssız güneş santrallerindeki yükseliş güneş santrallerinin toplam kurulu güçteki payını artırdı. 2015 yılından sonra 5 bin 800 megavatın üzerinde lisanssız güneş santrali devreye alındı. Tüm bu santrallerin devreye girmesiyle güneş enerjisi toplam kurulu gücü 6 bin 513 megavata ulaştı.

Tüm bu yatırımların ardından kasım ayı sonu itibarıyla rüzgar ve güneş enerjisi santrallerinin toplam kurulu güce oranı yüzde 16'ya yaklaşırken bu iki kaynaktan üretilen elektriğin toplam elektrik üretimine oranı yüzde 14'ün üzerinde yer alıyor.

Güneş ve rüzgar enerjisinde istenilen noktada mıyız? Ne gibi eksiklerimiz var?

Son 10 yılda YEKDEM'in etkisiyle rüzgar ve güneş enerjisi yatırımlarında kayda değer artış olduğunu görüyoruz. Türkiye'nin rüzgar ve güneş potansiyellerini de göz önünde bulundurduğumuzda hâlâ alınabilecek çok mesafenin olduğu anlaşılıyor. Bu noktada Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) tarafından uygulanan Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) sisteminin devreye girdiğini görüyoruz. Bu sistemle büyük ölçekli rüzgar ve güneş enerjisi santrallerinin devreye girmesi planlanıyor. Bu sistemin de Türkiye'deki rüzgar ve güneş potansiyeli kullanımına büyük bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Diğer yandan, rüzgar ve güneş enerjisi santrallerinin ekipmanlarının büyük bir kısmını halihazırda ithal ediyoruz. Ancak YEKA'ların ithal girdi oranının azaltılmasına büyük katkı sağlayacağını öngörüyoruz. Termik santral ve HES teknolojileriyle karşılaştırıldığında henüz doyumluk seviyesinde olmadığını izlediğimiz rüzgar, güneş ve biyokütle-biyogaz teknolojilerinde yerli katkının artırılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Yeşil enerji konusuna yatırım yapma konusunda şirketler neden çekingen davranıyor?

Günümüzde başta bankacılık sektörü olmak üzere sürdürülebilir fon bulma ihtiyacı içerisinde olunan tüm sektörlerde artık sadece maliyet bazlı ilerleme şansı bulunmuyor, bunun yerine kurumların çevresel ve sosyal yönetim skorlamalarının öne çıkacağı ve yatırımcılar açısından da gerçekleştirmek istedikleri yatırımları açısından çevresel ve sosyal konuların çok daha fazla sorgulanacağı bir dönem bizleri bekliyor. Gerek inşaat aşamasında gerek işletme aşamasında proje bazlı veya gerekli olması durumunda

kümülatif etki değerlendirmesini de içerecek şekilde çevresel duyarlılık ve sosyal etki açısından ihtiyaç duyulan değerlendirmelerin gereğince yapılmasına daha çok özen göstermemiz gereken bir dönemdeyiz. Bu yaklaşım zaman zaman yatırımcılarda henüz içselleştirilmemiş olması sebebiyle tereddüt yaratabiliyor olsa da sektör paydaşları olarak gerek düzenleyici kurumların gerek finansal kuruluşların gerekse yatırımcıların bu hususu sahiplenmesiyle birlikte yatırımlardaki ivmelenmenin daha da hızlanacağına inanıyoruz. Konunun ekonomik boyutuna baktığımızda, mevcut YEKDEM sonrası dönemin henüz netleşmemiş olması nedeniyle yatırım kararlarında bekleme dönemine girildiğini söyleyebiliriz ancak yeni teşvik mekanizmasının açıklanmasıyla birlikte piyasadaki iştahın tekrar artacağını öngörüyoruz. Yeni teşvik şartları finansmana erişim ve finansman şartları noktasında belirleyici olacaktır.

Sizin TSKB olarak yeşil enerji yatırımlarına katkınız nedir?

1990'lı yıllardan itibaren uluslararası piyasalardan temin ettiğimiz kaynaklarla çevre yatırımlarını finanse etmek üzere Türk sanayisine ilk çevre kredilerini kazandırdık. 2000'li yıllardan itibaren ise yapmış olduğumuz uluslararası stratejik iş birlikleriyle yenilenebilir enerji projelerinin finansmanına başladık. Bunun yanına enerji ve kaynak verimliliği temalarını ekleyerek yeşil enerji yatırımlarımızla iklim değişikliği finansmanında örnek bir kurum haline geldik.

Çevresel sürdürülebilirlik alanındaki projelerimizle son 20 yılda 300'e yakın yenilenebilir enerji santraline destek verdik.

“1 MİLYAR DOLAR FİNANSMAN SAĞLADIK”

SEKTÖRLER Bankamızın müşterilerine sağladığı yatırım finansmanı olanaklarıyla başta yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, altyapı ve lojistik olmak üzere son 5 yıllık dönemde reel sektöre doğrudan toplam 7 milyar dolar tutarında finansman sağladık. Bununla birlikte söz konusu finansmanın bir parçası olarak demir çelik, çimento, tekstil, alüminyum, otomotiv yan sanayi, kimya sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlere enerji ve kaynak verimliliği kapsamında 2013 yılından beri 150'ye yakın projeye 1 milyar dolar finansman sağladık.

ÇEŞİTLİLİK Finans sektöründe faaliyet gösteren bir kurum olarak sürdürülebilirlik temalı finansman tutarımızın kredi portföyümüzdeki payının yüzde 74'e ulaşmasının, dünya genelindeki örneklerle de kıyaslandığında oldukça yüksek bir sürdürülebilirlik konsantrasyonu olduğuna inanıyoruz. Elektrik üretimine dair yatırımların finansmanına ilişkin 2020 yıl sonu itibarıyla kredi portföyümüz içerisindeki payı yüzde 38 seviyesinde. 2002 yılından itibaren kaynak aktardığımız enerji projeleri güneş, rüzgar, biyogaz, biyokütle ve jeotermal enerji santraline kadar çeşitlilik gösteriyor.

SUKUK İHRACI Sürdürülebilirlik kriterlerini tüm bankacılık modelimize entegre ettiğimizi gösteren en güncel örnek, yakın zamanda yatırım bankacılığı alanında gerçekleşti. Bankamız, Türkiye'de doğal gaz dağıtım ve gıda sektöründeki ilk kira sertifikası (sukuk) ihracının ardından, Uluslararası Sermaye Piyasası Birliği'nin (ICMA-International Capital Markets Association) 4 temel standardına da uygun olarak sürdürülebilir altyapı ve temiz ulaşım gibi hedefleri de kapsayacak şekilde Türkiye'de ilk sürdürülebilir sukuk ihracını gerçekleştirdi.

Finanse ettiğimiz yenilenebilir enerji santralleri toplam 6.069 megavat seviyesinde bulunuyor. Bu miktar, Türkiye'nin yenilenebilir enerji kurulu gücünün yüzde 14'üne denk geliyor. 2020 yılı içinde toplamda 700 megavat büyüklüğünde yenilenebilir enerji projesinin finansmanında rol aldık. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerine sağladığımız finansmanla yıllık 14 milyon ton karbon salınımı azaltımına katkı sağlıyoruz. Bankamızın global finans kurumlarıyla geliştirmiş olduğu iş ortaklıkları kapsamında temin ettiğimiz fonlar ve sürdürülebilir finansman modelleriyle yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanında projelerimizi çeşitlendirerek artırmaya devam ediyoruz.

Bu alanda yatırım yapmak isteyen

şirketlere neler sağlıyorsunuz?

Uluslararası kalkınma finansmanı kurumlarıyla iş birliğimizi son yıllarda özellikle yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında temin ettiğimiz fonlarla artırarak sürdürüyoruz. Sürdürülebilir bankacılık alanında öncü uygulamalar misyonuyla hareket eden bankamız, 2016 yılında uluslararası piyasalarda "Yeşil/Sürdürülebilir Tahvil" ihracını gerçekleştiren ilk Türk finans kurumu oldu. Türk özel sektörünün düşük karbonlu ekonomiye geçişi için kaynak sağlayan bankamızın 300 milyon dolar tutarındaki 5 yıl vadeli ihracı, planlanan tutarın 13 katından fazla talep görerek büyük bir başarı kazandı. ■